

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
(ύλη Β' Λυκείου)

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Το Ίντερνετ είναι τα πάντα

«ΟΧΙ, ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΩ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΟ». «Δεν υπάρχει καν ιός». Δημοφιλείς απόψεις στο βαθύ Ίντερνετ, στα σκοτεινά σημεία του WhatsApp και του Facebook, που σιγά σιγά, με το εμβόλιο, θ' αρχίσουν να γίνονται θέματα ζωής και θανάτου, αν δεν έχουν γίνει ήδη. Πώς φτάσαμε να έχουμε στον 21ο αιώνα τεχνολογία που μας επιτρέπει να μιλάμε «δωρεάν» (=καταβάλλοντας προσωπικά δεδομένα) με ανθρώπους στην άλλη άκρη του κόσμου, και την ίδια στιγμή αρνητές της επιστήμης; Πανεύκολο.

Το Ίντερνετ είναι τα πάντα. Μπορεί να είναι λιγίστιμο στα social, παιχνίδι στα καζίνο. Μπορεί να είναι τηλεκαπαίδευση στα καλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου και αδιανόητα εύκολη, υψηλού επιπέδου γνώση σε οποιονδήποτε τομέα της τέχνης ή της επιστήμης. Οι πληροφορίες και οι δυνατότητες είναι τόσο πολλές, ώστε το να μπορεί κανείς να συγκεντρώνεται και να βρίσκει τι τον ενδιαφέρει πραγματικά και τι όχι μάλλον είναι δεξιότητα που δε γίνεται να **υποτιμηθεί**. Το ίδιο και η ικανότητα να αναγνωρίζει τι είναι αληθές και τι ψευδές, προφανώς όχι διά γυμνού οφθαλμού, αλλά ανατρέχοντας σε διάφορες **αξιόπιστες** πηγές πληροφόρησης όπου άνθρωποι και τεχνολογίες εργάζονται μαζί, ώστε η τελική πληροφορία που μεταδίδεται να είναι αληθής.

Αυτές οι δεξιότητες προφανώς λείπουν από πάρα πολλούς συμπολίτες μας και το να τους αποκαλούμε «τρελούς», «επικίνδυνους» ή, με πιο επιστημονικοφανές, αλλά εξίσου υποτιμητικό λεκτικό, «ανορθολογικούς» δε βοηθάει, χώρια που υπονοεί ότι όσοι δεν είναι **αρνητές** της επιστήμης έχουν το αλάθητο – άποψη εσφαλμένη και αντιεπιστημονική.

Ναι, σίγουρα τα βίντεο που διακινούνται σε σκοτεινές ομάδες, μια ματιά στο ποιοι έχουν κατά καιρούς τεράστια επιρροή στα social και μια σύντομη περιήγηση στα γκρουπ των αντιεμβολιαστών αρκούν για να χάσει κανείς την πίστη του στην ανθρωπότητα. Όμως, πιστεύω ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να κάνουν επιτέλους την αυτοκριτική τους, αντί να παρουσιάζουν τα θύματα της παραπληροφόρησης ή του εθισμού στα κοινωνικά δίκτυα σαν άτομα που έχουν πρόβλημα ή που είναι «ψεκασμένα» (λέξη που, προφανώς, δεν ανοίγει διάλογο). Οι κυβερνήσεις άφησαν τις τεχνολογικές εταιρείες να κάνουν κυριολεκτικά το στιδίο με το μυαλό μας, τα δεδομένα μας και, κυρίως, την προσοχή μας. Η οικονομία της προσοχής γιγαντώθηκε και όσες φωνές ζητούσαν κάποια ρύθμιση αυτής της ζούγκλας αντιμετωπίζονταν σαν τίποτα λουδίτες*, με αποτέλεσμα μεγάλοι τεχνολογικοί κολοσσοί, όπως το Twitter και το Facebook, να πραγματοποιούν τώρα έλεγχο του λόγου που διακινείται στο Διαδίκτυο, και μάλιστα να λαμβάνουν επαίνους γι' αυτό.

Για παράδειγμα, λογοκρίνουν τις απόψεις ενός απ' τα πιο δημοφιλή πρόσωπα στις ΗΠΑ, του απερχόμενου Προέδρου Τραμπ. Ναι, ξέρω, αυτά που λέει είναι πολύ συχνά τρέλες, αλλά δεν νιώθω τόσο ωραία όταν μια ιδιωτική εταιρεία, που έγινε το όχημα των απόψεών του, μετά λαμβάνει και επαίνους επειδή ελέγχει παρόμοιες απόψεις, ούτε νιώθω άνετα με το να μπορεί το fb να κόβει γυμνούς πίνακες ή λογοτεχνικά έργα που αναφέρονται στους ναζί, γιατί απλώς η πληκτρολόγηση της λέξης «ναζί» αρκεί να για να σε θεωρήσει το μηχάνημα «προσβλητικό».

Αυτό που θέλω να πω είναι ότι, αν οι κυβερνήσεις δεν είχαν εκχωρήσει απ' την αρχή τόσο χώρο και τόσες δυνάμεις σε τεχνολογικούς κολοσσούς, ίσως τώρα να μπορούσαν να κουνάνε το δάχτυλο σε όσους πέφτουν διαρκώς θύματα παραπληροφόρησης και εθισμού ή ίσως να δικαιούνταν να

απορούν που οι άνθρωποι «δεν προλαβαίνουν» να διαβάσουν βασικές πληροφορίες στο inbox για το πώς μεταδίδεται ο Covid-19, αλλά προλαβαίνουν να διαβάσουν για συνωμοσίες.

Το σύστημα εκπαίδευσης απέτυχε να προετοιμάσει τους ανθρώπους για τον 21ο αιώνα, ενώ ακόμη φαίνεται να μην προσαρμόζεται στις εξελίξεις. Άνθρωποι που διδάσκονται συστηματικά να «μαθαίνουν» από ένα μόνο βιβλίο, πώς μπορούν ξαφνικά να **εκμεταλλευτούν** παραγωγικά τις νέες τεχνολογίες; Όμως, εκτός απ' αυτές τις σκέψεις που ισχύουν για πολλές χώρες, σ' εμάς υπάρχει ένα επιπλέον πρόβλημα. Δεν έχουμε και πολλές σοβαρές mainstream πηγές πληροφόρησης (ναι, συγγνώμη, δεν μπορώ να παρακολουθήσω εκπομπές με παρουσιαστές δύο άντρες και καλεσμένους άλλους δύο άντρες – σόρι). Το επίπεδο των περισσότερων μέσων κάνει την περιήγηση σ' αυτά να μοιάζει με βρόμικη, ένοχη απόλαυση. Ίσως τώρα που η πληροφόρηση γίνεται ζήτημα ζωής και θανάτου ν' αλλάξουμε στάση. Ήδη πολύς κόσμος αρχίζει να μαθαίνει ότι το Instagram δεν είναι η κορωνίδα της τεχνολογικής προόδου αλλά κάτι που κάνεις αντί να παρακολουθείς δωρεάν διαλέξεις online ή μουσική ή ό,τι, τέλος πάντων, έχει κατά νου ο καθένας, όταν σκέφτεται την αληθινή **συμβολή** της σύγχρονης τεχνολογίας στην ελευθερία μας.

**λουδίτες: εργάτες χαμηλόμισθοι και ανάλογης κατάρτισης που αντέδρασαν βίαια, όταν έχασαν τη δουλειά τους από τις μηχανές στη βιομηχανική Αγγλία στα τέλη του 19ου αιώνα.*

Βίβιαν Στεργίου, lifo.gr

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε συνοπτικά (60 – 70 λέξεις) το περιεχόμενο του αποσπάσματος «Το ίντερνετ είναι τα πάντα...λαμβάνουν επαίνους γι' αυτό».

(15 μονάδες)

2. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις ακόλουθες προτάσεις με βάση το κείμενο, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» και παραθέτοντας ένα συγκεκριμένο απόσπασμα προς επιβεβαίωση της επιλογής σας.

α) Σύμφωνα με την αρθρογράφο, η χρήση του διαδικτύου είναι και θετική και αρνητική.

β) Η λογοκρισία των απόψεων του προέδρου Τραμπ από το facebook ήταν μια σωστή –κατά την αρθρογράφο– απόφαση.

γ) Οι περισσότεροι χρήστες του διαδικτύου είναι ικανοί, ώστε να κρίνουν με ευκολία την αξιοπιστία των πληροφοριών του διαδικτύου.

δ) Οι κυβερνήσεις, κατά τη συγγραφέα, αποποιούνται τη δική τους ευθύνη για την παραπληροφόρηση των πολιτών στο διαδίκτυο.

ε) Η αρθρογράφος θεωρεί αμελητέα την ευθύνη της εκπαίδευσης για τη μη σωστή αξιοποίηση του διαδικτύου.

(15 μονάδες)

3. «Το σύστημα εκπαίδευσης απέτυχε να προετοιμάσει τους ανθρώπους για τον 21ο αιώνα, ενώ ακόμη φαίνεται να μην προσαρμόζεται στις εξελίξεις. Άνθρωποι που διδάσκονται συστηματικά να «μαθαίνουν» από ένα μόνο βιβλίο, πώς μπορούν ξαφνικά να εκμεταλλευτούν παραγωγικά τις νέες τεχνολογίες;». Να αξιολογήσετε τη λειτουργία της ερώτησης στο απόσπασμα.

(7 μονάδες)

4. «...με αποτέλεσμα μεγάλοι τεχνολογικοί κολοσσοί, όπως το Twitter και το Facebook, να πραγματοποιούν τώρα έλεγχο του λόγου που διακινείται στο Διαδίκτυο, και μάλιστα να λαμβάνουν επαίνους γι' αυτό». Στο συγκεκριμένο απόσπασμα να αναγνωρίσετε την υπογραμμισμένη δευτερεύουσα πρόταση και να αναφέρετε τη λειτουργία της.

(8 μονάδες)

5. Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη ίδιου γλωσσικού επιπέδου για καθεμιά από τις έντονα γραμμένες λέξεις του κειμένου (υποτιμηθεί, αξιόπιστες, αρνητές, εκμεταλλευτούν, συμβολή).

(5 μονάδες)

6. «ίσως τώρα να μπορούσαν να κουνάνε το δάχτυλο...», «...ότι το Instagram δεν είναι η κορωνίδα της τεχνολογικής προόδου...»: Να αποδώσετε τις μεταφορικές αυτές φράσεις σε κυριολεκτικό λόγο.

(5 μονάδες)

7. «ίσως τώρα να μπορούσαν να κουνάνε το δάχτυλο...», «...ότι το Instagram δεν είναι η κορωνίδα της τεχνολογικής προόδου...»: Να αποδώσετε τις μεταφορικές αυτές φράσεις σε κυριολεκτικό λόγο.

(5 μονάδες)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Με δεδομένη τη διασπορά πολλών ψευδών ειδήσεων στο διαδίκτυο αναλαμβάνετε τη σύνταξη ενός άρθρου, που θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, στο οποίο καταγράφετε τις απόψεις σας σχετικά με την ευθύνη των χρηστών αλλά και των κυβερνήσεων για την αποφυγή της παραπληροφόρησης από τέτοιου είδους ειδήσεις. (300-350 λέξεις)

(40 μονάδες)